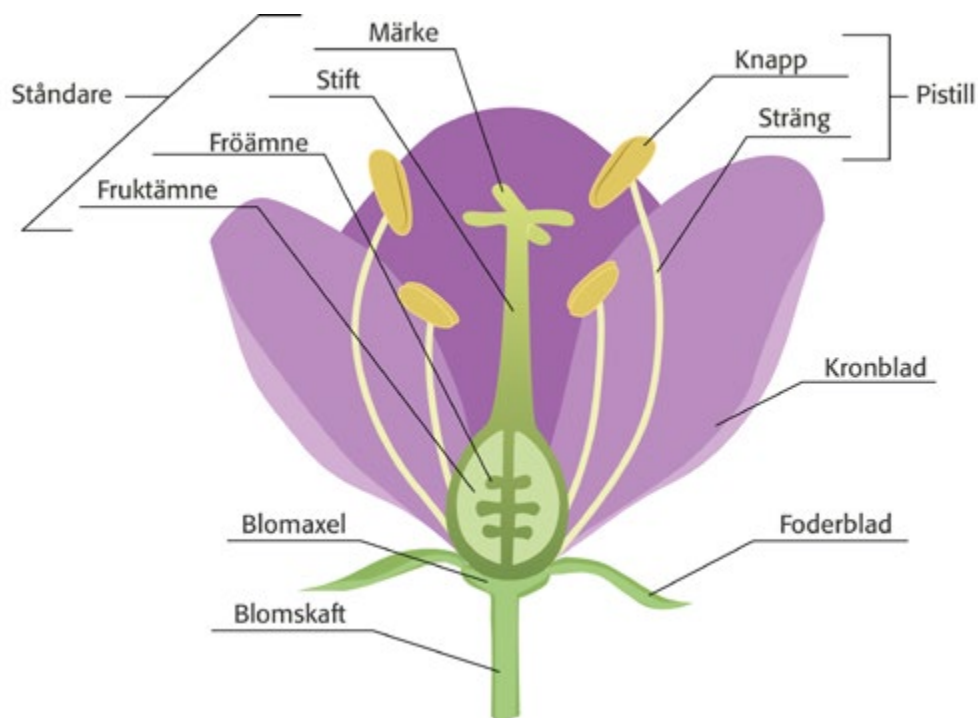

Vad är pollinering?

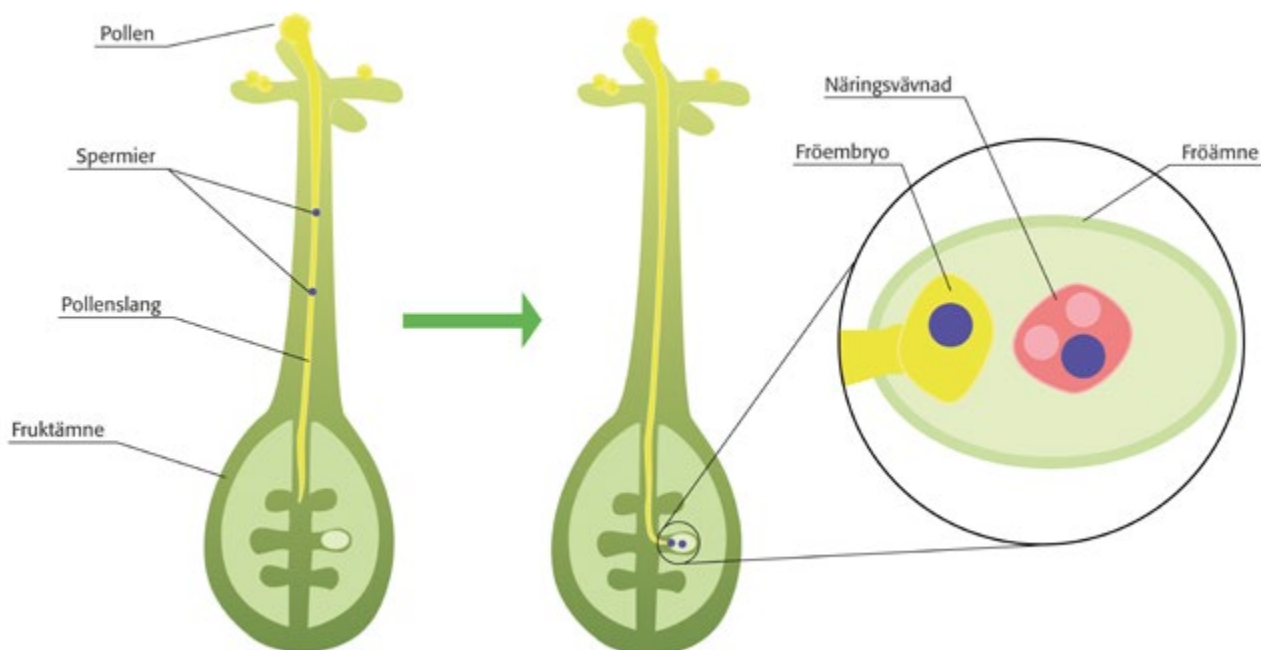

När en blomma pollineras leder det till att nya frön skapas som kan bli till nya växter.

Men hur fungerar det? En blomma har både honliga och hanliga delar. De hanliga delarna kallas ståndare och producerar pollen. Ståndarknappen, som sitter längst uppe på ståndaren, innehåller pollen.

Den honliga delen heter pistill. Det kan finnas en eller flera pistiller i blomman. Den övre delen av pistillen kallas märke, och är ofta klibbigt. Frön bildas längst ner på pistillen i en förtjockning som kallas fruktämne och som har fröämnen inuti.

För att det ska bildas frön måste pollenkornet först landa på pistillens märke. När pollenkornet hamnar på märket börjar en pollenslang gro ut. Den tränger ner i pistillen och befruktar fröämnen inne i fruktämnet och nya frön bildas.

Befruktning

Befruktning sker när två hanliga celler (spermier) vandrar ner i pollenslangen, den ena förenar sig med äggcellen (befruktning) och bildar ett fröembryo. Den andra förenas med två kärnor och bildar fröets näringsvävnad. Efter befruktningen växer fruktämnet till och bildar den färdiga frukten med frön i.

Självpollinering

När pollen från en blommas ståndare överförs till samma blommas pistill, kallas det självpollinering. Många blommor har dock olika spärrar för att förhindra självpollinering, till exempel att ståndarna och pistillerna inte mognar samtidigt. Självpollinering kan vara bra när det finns ont om pollinatörer. Fröerna blir exakt som moderplantan, en klon.

Korspollinering

När pollen från ståndare från en växt överförs till en annan blomma av samma sort, kallas det korspollinering. Korspollineringen ger starkare växter på grund av att den säkerställer en genetisk variation. Plantorna måste vara av samma art. Till exempel kan bara pollen från en prästkrage pollinera en annan prästkrage. Pollen från en ros eller ett äppelträd skulle inte fungera.

Pollenspridning

Naturen är uppfinningsrik! Det finns flera olika sätt för växterna att sprida pollen. Pollenkornen kan spridas från en blomma till en annan med hjälp av djur, vind eller vatten.

Vindpollinering

Vindpollinerade blommor är oftast obetydliga, har knappt någon färg, producerar ingen nektar och har långa utskjutande ståndare. Pollenkornen är torra och släta och produceras i stora mängder och släpps när det blåser. Gräs är ett typiskt exempel.

Vattenpollinering

Vattenpollinering är inte vanligt men kan förekomma bland vissa vattenväxter som till exempel växer under vattenytan i havet.

Djurpollination

Djur pollinerar ca 90 % av alla blomväxter idag.

Det är inte bara bin och humlor som gör allt arbete. Fjärilar, skalbaggar, getingar ochflugor är också viktiga i pollineringsprocessen, liksom fåglar, fladdermöss och andra däggdjur i andra delar av världen.

Djurpollinerade blommor använder olika sätt för att locka till sig djuren som till exempel lysande färger, dofter av olika slag, nektar och pollen.

- Lysande färger. En reklamskylt för pollinatörerna för att hjälpa dem att hitta rätt. Något som lovar att här finns det godsaker. Olika färger attraherar olika pollinatörer.
- Pollen. Vissa blommor saknar nektar men har rikligt med pollen. Pollen är proteinrikt och utgör vissa insekters enda proteinkälla.
- Nektar. En sockerlösning som produceras endast som belöning till pollinatörerna. Det fungerar lite som att få ett glas saft när man kommer på besök.
- Aslukt. Insekter som lägger ägg i ruttnade kött luras till blommorna i tron att här ligger ett kadaver. Dessa pollineras främst avflugor och skalbaggar.
- Parfymdoft Många blommor producerar dofter för att locka till sig pollinatörer.
- Insektsimitation Det finns även vissa blommor som lurar till sig pollinatörer genom att till exempel efterlikna en hona av arten både till doft och form. Ett exempel på detta är flugblomstern. När hanen försöker para sig med blomman blir den pollinerad.

Frösättning utan befruktning

Vissa växter såsom björnbär, femfingerört, maskrosor, en del fibblor och dagglåpor kan bilda frukter utan att det sker en befruktning. Nästa generation blir identisk med moderplantan, en klon.

Trots att det inte sker någon befruktning kräver björnbär och femfingerört att blommorna pollineras. Pollinationen sätter igång en speciell hormonproduktion som i sin tur startar fröbildningen. Maskrosorna och fibblorna behöver faktisk inte ens pollineras, fröna utvecklas ändå. Även de har en rik pollenproduktion och besöks flitigt av bland annat humlor och bin.